

Siber Zorbalık, Bilişim Suçları ve bunlarla mücadele etme...

SİBER ZORBALIK

Siber zorbalık, “bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bir birey ya da gruba, özel ya da tüzel bir kişiliğe karşı yapılan teknik ya da ilişkisel tarzda zarar verme davranışlarının tümüdür.” İki çeşit siber zorbalık bulunmaktadır: İlki olayın daha çok teknik yönünü içeren elektronik zorbalık, diğeri ise olayın daha çok psikolojik yönünü içeren elektronik iletişim zorbalığıdır.

Elektronik zorbalık kişilerin şifrelerini ele geçirmek, web sitelerini hekleme, spam içeren mailler göndermek ya da bulaşıcı mailler göndermek gibi teknik olayları içerir. Elektronik zorbalık, bireysel yapılabileceği gibi birçok kişi tarafından organize bir şekilde aynı anda da yapılabilir. Bu saldırılar donanım ve yazılımlara direk olarak etkide bulunurken, dolaylı olarak kişilerin duygularına da etki etmektedir.

E-iletişim zorbalığı ise bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak kişileri sürekli rahatsız etme, kişilerle alay etme, isim takma, dedikodu yayma, internet üzerinden kişiye hakaret etme ya da kişinin rızası olmadan fotoğraflarını yayınlama gibi ilişkisel saldırı davranışlarını içerir. Bu da direk olarak duyguları etkilemektedir.

Siber zorbalık, ‘akran tacizinin elektronik bir formudur’. Öyle ki bu davranış formları hızla yaygınlaşan bir biçimde okulun sınırlarını aşmış çocukların evdeki odalarına kadar girmiştir. Çocukların yaşadığı siber zorbalık, akranlarının e-posta, Facebook, msn, vb. sosyal sohbet ortamları üzerinden veya doğrudan cep telefonlarına gelen sözlü veya yazılı mesajlarla rahatsız edilmesi, küçük düşürülmesi veya aşağılanması şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Son yıllarda, bilişim suçlarının oranında büyük bir artış gözlenmektedir. 2007 tarihinden itibaren, bilişim sistemlerine karşı işlenen suçlar bilişim suçu olarak kabul edilmektedir. Bilişim Suçları Şube Müdürlüğü, başka birine ait bir bilişim sisteminden izinsiz veri çalınması, veri kopyalanması, sistemin geçersiz kılınması gibi suçlara bakmaktadır. Sahte profil, internet yolu taciz, rahatsızlık, dolandırıcılık gibi suçlarda da Asayiş ve Bilişim Suçları Müdürlüğü’ nün çalışma alanında yer almaktadır.

Bilişim suçunun cezası ne?

Suçlunun yakalandıktan sonra alacağı ceza ise Türk Ceza Kanunu’nun bilişim suçlarına ayrılmış 10. bölümüne göre belirleniyor. Buna göre başkasının MSN, Facebook, Twitter veya elektronik posta hesabının şifresini çalmanın ya da gerçek kişilerin bilgilerini izinsiz kullanarak sahte profiller oluşturmanın 1 yıla kadar, internet sitesini hack’leyerek çalışmaz hale getirmenin 1 yıldan 5 yıla kadar, sahteciliğin ve bu yolla yapılan suçların ise 4 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası var.

Bilişim suçu mağdurları nasıl bir yol izlemeli?

Mağdurun, ilk yapması gereken Cumhuriyet Savcılığı’na durumu bildirmek. Bunun yanında anında 155 Polis İmdat hattına ihbarda bulunabilirsiniz. Yine 155@iem.gov.tr adlı e-mail adresine mesaj gönderilebilir. Her il, bölgedeki Bilişim Suçları ve Sistemleri Şube Müdürlüğü’nün telefonunu arayarak bizzat şikâyet edebilir. İnternet üzerinden karşılaşılan, internetten intihara yönlendirme,

çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu madde kullanılmasını kolaylaştırma, müstehcenlik, hakaret, taciz, Atatürk aleyhine işlenen katalog suçlar için ise doğrudan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına ihbar yapmak gerekiyor.

Siber zorbalıkla nasıl mücadele edilir?

Siber zorbalık günümüz koşulları içinde kaçınılmaz görünse de, hukukî olarak bu tehdide maruz kalmadan önce ve sonrasında yapılabilecek şeyler yok değil. Anayasa'nın 20. maddesine göre açıkça herkes, özel ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip ve kimsenin gizliliğine dokunulamaz. Ayrıca Medenî Kanun da kişilik haklarının korunmasını düzenliyor. Hal böyle olunca, kişilik ihlalinin önlenmesine, sürmekte olan saldırıya son verilmesine, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitinin istenmesine izin veriliyor. Dolayısıyla eğer kanunlarda yer alan bir istisna ya da rıza yoksa, yapılan her türlü kişisel veri kullanımı veya paylaşımı hukuka aykırı oluyor.

Siber Zorbalığa maruz kalan gençlerde gözlenen duygusal ve fiziksel durumlar:

Depresif ruh hali
Öfke /kızgınlık
Okul notlarında düşüş
Okula gitmek istememek
Arkadaşlarıyla görüşmek istememek
Bilgisayarı /cep telefonunu kullanmada tereddüt etmek.

Aileler Neler Yapabilirler?

- Ailelerin çocuklarına daha çok zaman ayırması, zorbalık davranışlarına karşı dikkatli, özenli olması önerilebilir.
- Ailelerin belli zaman dilimleri içerisinde çocuklarını üzen veya kızdıran arkadaşları olup olmadığını ve bu durumun nasıl olduğunu sorması çocuklarının zorbalığa kurban veya zorba olarak katılmasını önlemede faydalı olacaktır.

- Çocuğu zorbalığa karışan ailenin öncelikle çocuğunu dikkatle dinlemesi, çocuğuna nasıl yardım edebileceği üzerinde düşünmesi, okul ile iř birliği yapması ve olanak varsa okul dışı uzmanlardan da destek alarak çözümler üretmede işbirliği yaklaşımları kullanması önerilmektedir.
- Zorba ve kurban olan öğrencilerin ailelerin çocukları ile empati kurması ve durumu tartışmak yerine çocukların duygularını ve hissettiklerini anlamaya çalışması önerilmektedir.
- Zorbalığın nerede meydana geldiğini, nasıl olduğunu öğrenmek ailelerin yapması gerekenler arasında yer almaktadır.
- Son olarak aile başka ebeveynlerle ve öğretmenlerle konuşarak ortak çözümler yolları belirlemeye çalışması yararlı olabilir. Ancak aile çocuğunu buna zorlamamalı çocuğunun hazır olduğundan emin olduğunda bu çözüme başvurmalıdır.

Akran zorbalığı, toplumsal yaşantının sürdürüldüğu her ortamda önemli bir sorundur ve bu sorunla ebeveynlerin tek baslarına baş etmeleri oldukça zordur. Bu nedenle aile okul ve çocuk üçgeni dikkate alınmalı, öğretmenlerin ve ebeveynlerin çocuklarının psikososyal gelişimi ve eğitiminde birbirleri ile iletişim halinde bulunmaları gerekmektedir.

Konu ile ilgili gözlemlerinizi veya şüphelerinizi olduğu takdirde okulunuzun rehberlik birimi ile koordineye geçiniz.

